

Ambit

revista de cultura

SUMARI **01** De sol a sol com el pagès | **02** La dansa surt al carrer | **03** Dos-cents anys de música d'orgue | **04** Diversió als casals | **05** Pere Gomila: "A Menorca mai s'havia fet tanta poesia com ara" | **06** Menorca, Patrimoni de la Humanitat | **07** Petits exploradors | **08** Un estiu ben entretingut | **09** Un palau d'art | **10** Centre Internacional de Gravat, un espai en projecció | **11** Amics de l'Art des Migjorn Gran | **12** Xarxa Cultural | **13** Companys de llengua

Publicació del Departament de Cultura, Patrimoni,
Educació i Joventut del Consell Insular de Menorca

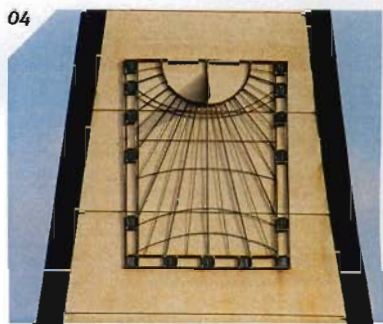
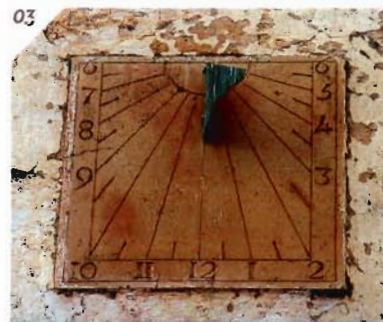
Número 21. Maig-agost 2010

**CONSELL INSULAR
DE MENORCA**

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI,
EDUCACIÓ I JOVENTUT

Diuen els diccionaris que els rellotges de sol són elements per mesurar el temps en què l'hora és assenyalada quan hi toca el sol per l'ombra d'una agulla sobre una superfície plana o cilíndrica. De fet, foren els astrònoms i matemàtics àrabs els qui aconseguiren desenvolupar una tècnica perfecta per calcular l'hora, malgrat que la constància que l'home mesura el temps es remunti a fa més de 3.500 anys. Els segles XVII i XVIII foren l'època daurada dels rellotges de sol, que aconseguiren una gran exactitud i precisió. Serà a partir de llavors quan a Europa, a les parets de monestirs i palaus senyorials, es començaran a construir artístics rellotges de sol que combinaven bellesa i utilitat pràctica. Menorca acaba de catalogar les seves peces.

Text
David Baret
Fotografies
Centre Mediterrani
del Rellotge de Sol

Els rellotges de sol, enfora de semblar-nos elements de l'imaginari decoratiu de façanes que darrerament s'han tornat a fer presents, van tenir, i de fet encara mantenen, la consideració com a elements de mesura del temps, testimonis reals d'una societat d'una altra època, d'uns costums i d'una forma de viure del passat. Per mitjà del treball de catalogació que ha dut a terme el Centre Mediterrani del Rellotge de Sol, s'han pogut inventariar a la illa de Menorca un total de 107 rellotges de sol, la majoria nascuts entre els segles XVIII i XIX. L'estudi, encarregat pel Consell Insular de Menorca i que s'emmarca dins del seu objectiu de contribuir a millorar el coneixement del passat de l'illa de Menorca i de protegir-ne el patrimoni històric, ha consistit en la recerca i identificació dels rellotges de sol de més de cent anys i, al mateix temps, de tots els que s'han pogut trobar que arriben fins al nostre temps. Ha estat una feina intensa, encapçalada pel mateix president del Centre Mediterrani del Rellotge de Sol, Bartomeu Torres, i un equip de tres persones més que han recorregut tots els topants menorquins procurant localitzar les peces i comptant amb la col·laboració de molts ciutadans que els han facilitat la tasca, sobretot perquè molts rellotges de sol pertanyien al món rural i es trobaven a diferents llocs d'explotacions agràries. El resultat ha estat fructífer i les zones on més s'ha reïxit han estat les de Ciutadella i Maó, tot i que a Ferreries, as Mercadal o a Fornells també s'hi han trobat peces singulars. Tal com explicava el responsable de l'estudi, "el més antic del catàleg data aproximadament del 1700, d'estructura senzilla i segurament construït per algun artesà que tenia a mà un tros de marès i que decidí

marcar un rellotge de sol per a la casa". Bartomeu Torres creu que n'hi pot haver més dels que han trobat i és que una de les dificultats en l'estudi ha estat l'accés i l'altra el fet que es trobin en finques avui en dia abandonades. En el cas dels rellotges més antics, l'estat de conservació de les peces era força dolent o bé s'havien emblanquinat.

S'han trobat 107 rellotges de sol a Menorca, la majoria construïts entre els segles XVIII i XIX. Ciutadella i Maó són les zones de l'illa on se'n poden trobar més exemplars, tot i que poblacions com Ferreries, es Mercadal i Fornells també disposen de peces singulars.

Els rellotges menorquins estaven fets de pedra, d'acer o bé de metacrilat, depenent del moment de fabricació, i en alguns, molt pocs, s'hi ha trobat una frase, sovint afegida per l'autor de l'obra, de caire moralista, religiós o filosòfic, que acompanyava els rellotges de sol. "Carpe diem" "Tempus fugit" "Omnia tempus habent" o "De sol a sol com el pagès" en són alguns exemples. Aquestes i d'altres informacions com les coordenades de localització o la fotografia de l'estat actual dels rellotges són les que es poden trobar a les fitxes que completen el nou catàleg de rellotges de sol a Menorca que el Centre Mediterrani del Rellotge de Sol va presentar aquest mes d'abril. A partir d'ara, aquest inventari ja forma part del patrimoni cultural i històric de l'illa de Menorca.

01. Rellotge de sol de Fornells

02. Rellotge del lloc Binimel·là Vell

03. Exemplar situat a la finca d'Algaiarens

04. Aquest rellotge forma part de l'escultura situada a la rotonda de la carretera d'accés a l'Aeroport

05. Rellotge de les cases de Son Vell